

הבורסה לניירות ערך

27 דצמבר, 2011

2011 – סיכום השנה

בשנת 2011 התרחש מפנה בכלכלה העולמית, שהשפיע גם על המשק הישראלי והבורסה בתל אביב. ההתאוששות המהוססת ממשבר 2008/9 לא הוכיחה עצמה כברת-קיימא והנסיונות לעשיית סדר בתקציבים הממלכתיים של רוב מדינות המערב לא הצליחו. נכון לעכשיו גורל גוש היורו עדיין לא ברור. הזעזועים שפקדו את כלכלות המערב הגיעו לחופי ישראל ונוספו להם ההשפעות השליליות של חוסר היציבות בעולם הערבי. מאז הרביע השני של השנה מורגשת האטה בפעילות בענפי המשק הישראלי וירידה בשערי המניות. ניתן לומר כי המשק הישראלי "חטף" על לא עוול בכפו שהרי המדיניות הכלכלית בשנים האחרונות היתה אחראית ורצינית. עם זאת, ענפי היצוא הם נדבך מרכזי בכלכלת ישראל והאטה בשווקים במערב אירופה ובארה"ב פוגעת באופן משמעותי במשק הישראלי. בקיץ 2011 נפגשה ההאטה במשק עם המחאה הציבורית - זו היורדת (הצמיחה) עם זו העולה (הדרישה לצדק חברתי). בנוסף לדו"ח ועדת טרכטנברג, פרי נוסף של המחאה החברתית היה טיוטת דו"ח הוועדה הבין-משרדית להגברת התחרותיות, שחלק מרכזי ממנו הוקדש לקבוצות עיסקיות בעלות מבנה פירמידה.

ההאטה במשק ב-2011 התבטאה ראשית כל בירידה במדד ת"א-100 ובעקבותיו ירדו גם המחזורים וההנפקות. עם זאת הפעילות השוטפת ועבודות הפיתוח במחלקות הבורסה התנהלו באינטנסיביות רבה.

הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ

רח' אחד העם 54, תל-אביב 65202 · ת"ד 29060, תל-אביב 61290 · טל: 03-5677411, פקס: 03-5105379

www.tase.co.il

הטיפול בהנפקות ובהקצאות פרטיות לא ירד בהרבה אבל תשקיפים רבים שהוכנו לא התממשו בגיוס הון: זו התפתחות אופיינית לתקופת מפנה בשוק המניות. מנגד, נאלצה הבורסה להשקיע זמן רב בטיפול באג"ח של חברות בקשיים. מגמה זו נמשכת, זו השנה השלישית, מאז משבר 2008 וב-2011 טיפלה הבורסה בלמעלה מחמישים הסדרים. בנוסף, הנסיון שנצבר מאז המשבר הקודם חייב לתקן את הכללים הנוגעים להסדרים, בכך להקל על החברות הנכנסות להסדרים, מצד אחד, תוך שמירה על תקינות והגינות המסחר, מצד שני.

גם הרכב הפעילות השוטפת במסחר היתה אופיינית לתקופת מעבר. השווי הכספי של המחזורים במניות אמנם ירד במקביל לשערים, אך מספר הפקודות והעסקאות עלה באופן משמעותי לעומת 2010. התגברות המסחר האלגוריתמי הגדילה את היקף הפקודות והתנודות היומיות החריפות הגדילו מאד את היקפי הפעילות בימי שיא לצד אלה גדלו מחזורי המסחר באופציות ובאיגרות חוב לסוגיהן. התפתחויות אלה חייבו את הבורסה להגדיל בהתמדה את קיבולות מערכות המסחר והפצת נתוני המסחר, תוך השקעת סכומים נכבדים ושעות אדם. התוצאה המבורכת של השקעות אלה היתה מסחר ללא תקלות גם בימים עמוסים מאד.

התנודתיות החריפה במהלך ימי מסחר רבים חייבה את הבורסה לשלב במערכת "רצף" מנגנונים להגבלת התנודות - "מנתקי זרם" למניות בודדות, שיפעלו כמו מנתק הזרם הותיק למדד ת"א-25. צפוי כי מנתקי הזרם החדשים יכנסו לפעולה באמצע 2012 ויתרמו לצמצום תנודות השערים החדות והטעויות ויגבירו את תקינות המסחר והגינותו. לקראת סוף 2011 הושלמו הכנות הבורסה להעברת הסליקה של מניות ושל תעודות קרנות נאמנות ל-T+1. עם השלמת הערכות חברי הבורסה, ברביע הראשון של 2012, צפוי כי יחתם השלב האחרון והחשוב בהעברת הסליקה ל-T+1. בכך יגיע לסיומו פרויקט רב שנתי מרכזי, ששדרג את בטחון הסליקה ואת יציבות המסלקות והביאם לרמה המקובלת בעולם. בשנים הקודמות הועברה בהדרגה סליקת אג"ח הממשלתיות, מק"מ ואג"ח חברות ל-T+1 ואילו סליקת המניות, הנושא המורכב ביותר, נדחה לשלב הסיום של הפרוייקט. ראוי לציין

כי המעבר למשטר סליקה חדש הוא אחד הגורמים המרכזיים שבזכותם הועלה בשנת 2011 דרוג מסלקת הבורסה ל A+.

זו הזדמנות להודות לאגף מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל על שיתוף הפעולה ההדוק והחברי בכל שלבי הפרוייקט ועד סיומו.

פרוייקט חשוב נוסף שהתבצע בשנת 2011 היה "חימום" מתקן הגיבוי החדש של מחשבי הבורסה ומערכותיה והתארגנות להפעלתו באופן מתוחכם ביום פקודה (אם, חלילה, יגיע). מהרשימה דלעיל עולה כי בשנת 2011 הבורסה נערכה לירידה בפעילות ולהשלכותיה האפשריות וחיזקה את המנגנונים והמערכות שנועדו להכנס לפעולה בימים קשים ובשעות מצוקה.

הערכות זו הקיפה גם את פעולות הבורסה המתחייבות מהיותה מפקחת על יציבות חברי הבורסה שאינם בנקים ("חש"בים"). בסוף השנה התקבלו האישורים הסופיים להפעלת המודל החדש להלימות הון ונזילות של החש"בים ובכך נסתיים פרק חשוב וארוך בהגברת יציבות חברי הבורסה. הטמעת המודל החדש החלה כבר במחצית הראשונה של השנה. כלקח נוסף מארועי השנים האחרונות, הוכנו כללים חדשים לניהול טכנולוגיות המידע על ידי החש"בים להערכותם לקיום המשכיות עסקית. צפוי שהסדרת הנושא תסתיים ב-2012. הבורסה עסקה לא רק בנושאים הקשורים להגברת יציבות וניהול סיכונים, בשנת 2011 הושלם שלב בניית השלד של הבנין החדש והוא כבר מצב לתפארה ברחוב אחוזת בית. צפוי כי הבניה תושלם לקראת סוף 2012 והבנין יחל לשרת את צרכי הבורסה על פי סטנדרטים גבוהים. במיוחד תורגש מהפכה באולם המחשבים, שיתבסס על תשתיות טכנולוגיות מודרניות, ההולמות את המשקל המרכזי שיש לטכנולוגיית המידע בבורסה של תל אביב כזכור, הבנין ברחוב אחד העם הוא בית משרדים רגיל ושוב אינו יכול לשרת את המחשבים, הציוד והמערכות המורכבות של הבורסה. בניית הבנין החדש מרתקת משאבי ניהול רבים (בנוסף לכספים) וצפוי שבשנת 2012 היא תעמוד במרכז תשומת הלב של סגל הבורסה, במטרה לעמוד בלוחות הזמנים המאתגרים.

בשנת 2011 השיקה הבורסה מיגוון של מוצרים חדשים: מדדי ניירות ערך חדשים, אופציות על אג"ח "שחר" ואופציות על חמש מניות נוספות. לצערנו, היקפי הפעילות באופציות החדשות התגלו כנמוכים מהמצופה ובשנה הבאה ננסה לעורר אותן. ראוי להזכיר את שיתוף הפעולה והעזרה של אגף החשב הכללי במשרד האוצר באיפיון האופציות על "שחר".

בשנת 2011 נמשכה הפעילות האינטנסיבית לחשיפת הבורסה בתל אביב ושוק ההון הישראלי למשקיעים זרים. בנוסף לכנס המסורתי בלונדון והשתתפות בכנס לשכת המסחר ישראל – אמריקה בניו יורק, ארחה הבורסה משלחות מחו"ל ומנכ"ל הבורסה הופיעה במספר רב של ראיונות בתקשורת הפיננסית הבינלאומית. בתחילת ספטמבר יצא לדרך שיתוף הפעולה של הבורסה עם רשת הטלוויזיה הכלכלית Bloomberg TV. במסגרת זו משודרים נתוני המסחר של מניות ת"א-25 חמישה ימים בשבוע, שבע פעמים ביום. פעמיים בשבוע מתקיים ראיון עם אישיות כלכלית משוק ההון הישראלי, בשידור חי ממרכז המבקרים של הבורסה ואחת לחודש משודרת כתבה המסקרת את הכלכלה הישראלית המופקת ומצולמת ע"י בלומברג.

אי אפשר לסיים את סקירת 2011 מבלי להתייחס ל"קיץ של המחאה" שהעלה על סדר היום הציבורי בעיות שהיו רדומות במשך שנים רבות. בחודשים האחרונים נדחקו הקריאות לצדק חברתי בגלל ה"סתיו הערבי" והמשבר באיחוד האירופי אולם יש לקוות כי הממשלה והכנסת יקחו לתשומת ליבן את השאיפות שהעלו בקיץ האחרון ציבורים רבים. יש לקוות כי יעלה בידן למצוא את שביל הזהב שיאפשר להגדיל את העוגה הלאומית וגם לחלקה באופן צודק יותר.

בחודש שעבר נפטר אלי הורביץ ז"ל, המאור הגדול של המגזר העיסקי. תמיד אמרנו
"אמא וטבע יש רק אחת" - וגם אלי היה רק אחד. תחת הנהגתו הפכה טבע לחברה
הגדולה בישראל ולחברת התרופות הגנריות הגדולה בעולם. תחת הנהגתו הפכה
טבע למופת הן בזכות השגיה העיסקיים היוצאים מהכלל והן בשל מחויבותה
למשק, לחברה ולבעלי מניותיה. **יהי זכרו ברוך.**

לסיום, אנו מבקשים להודות לדירקטוריון, למנהלים ולעובדים על העבודה המאומצת
והעשייה התכליתית ולרשות ניירות ערך ובנק ישראל על הסיוע לעבודת הבורסה
ומוסדותיה.

אסתר לבנון
מנכ"ל

שאול ברונפלד
יושב ראש